

Afgørelse
om
eventuel strafforfølgning i sagen om Jyllands-Postens artikel "Muhammeds ansigt"

1. Indledning

I denne afgørelse redegøres for Rigsadvokatens overvejelser om, hvorvidt der er grundlag for at indlede strafforfølgning i sagen om Jyllands-Postens artikel "Muhammeds ansigt", der blev offentliggjort i avisen den 30. september 2005.

Sagen behandles som følge af klager over Statsadvokaten i Viborgs afgørelse af 6. januar 2006, hvorved statsadvokaten i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, besluttede at indstille efterforskningen i anledning af en anmeldelse indgivet af en privatperson til Politimesteren i Århus.

Statsadvokaten henviste i sin afgørelse til, at gerningsindholdet i såvel straffelovens § 140 som straffelovens § 266 b skal fastlægges under hensyn til ytringsfriheden, og at han efter en samlet vurdering af artiklen ikke finder, at der er rimelig formodning om, at et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige, er begået.

Der er indkommet flere klager til rigsadvokaturen over statsadvokatens afgørelse. Klagerne er indgivet af en række organisationer og enkelte personer.

I klagerne gøres det gældende, at der foreligger en overtrædelse af både straffelovens § 140 og straffelovens § 266 b, og at hensynet til ytringsfriheden og pressens ret til at referere aktuelle begivenheder ikke i det foreliggende konkrete tilfælde kan begrunde, at artiklen ikke anses for omfattet af de nævnte bestemmelser.

2. Artiklen i Jyllands-Posten

Artiklen i Jyllands-Posten blev bragt i avisens fredagsudgave den 30. september 2005, og blev annonceret på forsiden af avisen ved gengivelse af en af tegningerne fra artiklen. Tegningen ledsages af en tekst om, at avisen har opfordret medlemmer af danske bladtegneres forening til at tegne Muhammed, som de ser ham, at 12 ud af ca. 40 har besvaret henvendelsen, og at tegningerne bringes under deres eget navn. Det er endvidere angivet i teksten på forsiden, at "Det moderne sekulære samfund afvises af nogle muslimer. De gør krav på en særstilling, når de insisterer på en særlig hensyntagen til egne reli-

giøse følelser. Det er uforeneligt med et verdsligt demokrati og ytringsfrihed, hvor man må være rede til at finde sig i spot, hån og latterliggørelse”.

Artiklen, som findes i sektionen ”KulturWeekend”, side 3, har titlen ”Muhammeds ansigt” og er opstillet med et trespaltet tekstafsnit omgivet af tolv tegninger. I indledningen til artiklen anvendes overskriften ”Ytringsfrihed”, og det fremgår, at artiklen er forfattet af Flemming Rose, kulturel redaktør. Teksten i artiklen indledes således:

”Komikeren Frank Hvam erkendte for nylig, at han ikke ”tør tage pis på Koranen for åben tv-skærm”, en tegner, der skal afbilde profeten Muhammed i en børnebog, ønsker at optræde anonymt. Det samme gør vesteuropæiske oversættere af en islamkritisk essaysamling. Et førende kunstmuseum fjerner et kunstværk af frygt for muslimers reaktion. I denne teatersæson opføres tre forestillinger med bid og satire rettet mod USA’s præsident George W. Bush, men der er ikke en eneste om Osama bin Laden og hans allierede, og under et møde med statsminister Anders Fogh Rasmussen (V) opfordrer en imam regeringen til at gøre sin indflydelse gældende over for danske medier, så de kan tegne et mere positivt billede af islam.

De anførte eksempler giver grund til bekymring, hvad enten den oplevede frygt hviler på et falsk grundlag eller ej. Faktum er, at den findes, og at den fører til selvensur. Der sker en intimidering af det offentlige rum. Kunstnere, forfattere, tegnere, oversættere og teaterfolk går derfor i en stor bue uden om vor tids vigtige kulturmøde, det mellem islam og de sekulære, vestlige samfund med rod i kristendommen.”

Af det følgende afsnit i artiklen fremgår under overskriften ”Latterliggørelsen” følgende:

”Det moderne, sekulære samfund afvises af nogle muslimer. De gør krav på en særstilling, når de insisterer på særlig hensyntagen til egne religiøse følelser. Det er uforeneligt med et verdsligt demokrati og ytringsfrihed, hvor man må være rede til at finde sig i hån, spot og latterliggørelse. Det er bestemt ikke altid lige pænt og sympatisk at se på, og det betyder ikke, at religiøse følelser for enhver pris skal gøres til grin, men det er underordnet i sammenhængen.

Det er således ikke tilfældigt, at folk i totalitære samfund ryger i fængsel for at fortælle vittigheder eller afbilde diktatorer kritisk. Det sker som regel med henvisning til, at det krænker folks følelser. I Danmark er det ikke kommet så vidt, men de anførte eksempler viser, at vi er på vej ind på en glidebane, hvor ingen kan forudsige, hvad selvensuren vil ende med.”

Af den sidste spalte i artiklen fremgår under overskriften ”12 bladtegnere”, at ”derfor har Morgenavisen Jyllands-Posten opfordret medlemmer af danske bladtegnernes forening til at tegne Muhammed, som de ser ham”. Endvidere fremgår, at tolv tegnere, hvis navne angives, har besvaret henvendelsen, og at disse tegninger bringes.

De tolv tegninger, der er trykt, er følgende:

Tegning 1: Et mandeansigt med skæg og turban tegnet ind i en halvmåne og en stjerne, der er almindeligt anvendte symboler for islam.

Tegning 2: Et bistert udseende mandeansigt med skæg og en turban udformet som en antændt bombe.

Tegning 3: En person, der står foran en konfrontationsparade bestående af syv personer, bl.a. en karikatur af Pia Kjærsgaard samt fem mænd iført turban. Personen foran paraden udtaler: ”Hm ... jeg kan ikke lige genkende ham...”.

Tegning 4: En stående mand med skæg og turban og en glorie over hovedet af form som en halvmåne.

Tegning 5: Fire stiliserede kvindefigurer med hovedtørklæde samt som ansigtstræk en stjerne og en halvmåne. Tegningen ledsages af teksten ”Profet! Med kuk og knald i låget som holder kvinder under åget!”.

Tegning 6: En stående mand med skæg og turban, som støtter sig til en stav og har et æsel bag sig i snor.

Tegning 7: En mand med sveddråber på panden, der sidder under en lampe, kigger sig over venstre skulder og tegner at mandeansigt med hovedklæde og skæg.

Tegning 8: To skæggede mænd iført turban og bevæbnet med et sværd, en bombe og et gevær, som løber hen mod en tredje skægget mand med turban, som læser et papir, holder hånden afværgende ud og udtaler: ”Rolig, venner, når alt kommer til alt er det jo bare en tegning lavet af en vantro sønderjyde”.

Tegning 9: En teenagedreng med mørkt hår iført bukser og sribet trøje med teksten ”Fremtiden”, som står foran en tavle med arabisk skrift og peger på skriften med en pegepind, ledsaget af teksten ”Mohammed, Valby Skole, 7.A.” med en pil hen mod drengen.

Tegning 10: En stående skægget mand med turban og et sværd samt en sort bjælke over øjnene omgivet af to kvinder iført en sort klædedragt, så kun deres øjne er synlige.

Tegning 11: En mand med turban og skæg, som står på skyer med udslåede arme og siger ”Stop stop vi er løbet tør for jomfruer”, mens en række laset udseende mænd med en røgsky over hovedet står afventende over for den første mand.

Tegning 12: En tegning af en mand med briller og en turban med en appelsin i. Appelsinen bærer på skriften ”PR-Stunt”. Manden fremviser smilende en tegning visende en ”tændstikmand” med skæg og turban.

3. Rigsadvokatens vurdering

3.1. Indledning

Spørgsmålet om, hvorvidt der er grundlag for at indlede strafforfølgning i sagen, indebærer en vurdering af, om artiklen i Jyllands-Posten må anses for strafbar efter bestemmelserne i straffelovens § 140

og/eller § 266 b. Disse bestemmelser indeholder en begrænsning i adgangen til frit at fremsætte meningstilkendegivelser og skal derfor fortolkes under hensyn til retten til ytringsfrihed.

Ifølge grundlovens § 77 er enhver berettiget til på tryk, i skrift og tale at offentliggøre sine tanker, dog under ansvar for domstolene. Censur og andre forebyggende forholdsregler kan ingensinde på ny indføres. Denne bestemmelse indeholder efter gængs opfattelse en beskyttelse af den formelle ytringsfrihed, herunder et forbud mod forhåndscensur. Bestemmelsen beskytter ikke den materielle ytringsfrihed, dvs. ytringernes indhold.

Artikel 10 i Den europæiske Menneskerettighedskonvention beskytter derimod både den formelle og den materielle ytringsfrihed.

Ifølge artikel 10, stk. 1, har enhver ret til ytringsfrihed. Også ytringer, der kan fornærme, provokere eller forstyrre, er omfattet af beskyttelsen i artikel 10, stk. 1. Da udøvelsen af ytringsfriheden medfører pligter og ansvar, kan den efter artikel 10, stk. 2, bl.a. underkastes restriktioner og straffebestemmelser, som er foreskrevet ved lov og er nødvendige i et demokratisk samfund, dvs. forfølger et anerkendelsesværdigt formål og er proportionale.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har flere gange udtalt, at ytringsfrihed er fundamentet for et demokratisk samfund. Ved konflikter mellem retten til ytringsfrihed og beskyttelse af andre rettigheder omfattet af EMRK vejer særlig pressens ytringsfrihed meget tungt, når der er tale om et emne af almen interesse, idet pressen varetager en central funktion i et demokratisk samfund.

Som følge heraf tillægger Domstolen også hensynet til ytringsfriheden afgørende betydning, når domstolen skal vurdere berettigelsen af indgreb over for ytringer, der kan støde religiøse følelser. Domstolen har dog samtidig udtalt, at der er en pligt til i videst muligt omfang at undgå ytringer, der uden grund virker stødende på andre og dermed krænker deres rettigheder, og som derfor ikke bidrager til en offentlig debat, der i stand til at føre til fremskridt i menneskelige forhold.

I sager, der vedrører afvejningen mellem retten til ytringsfrihed og hensynet til beskyttelsen af religiøse følelser, overlader Domstolen efter sin praksis en større skønsmargin til staterne, fordi staterne på dette område også varetager hensynet til religionsfriheden, der er et andet grundlæggende princip i konventionen, jf. artikel 9.

På den anden side har Domstolen også udtalt, at personer, der udøver deres ret til religionsfrihed, uanset om det sker som medlem af et religiøst flertal eller mindretal, ikke med rimelighed kan forvente at være fritaget for enhver kritik. De må tolerere og acceptere andres benægtelse af deres religiøse overbevisning og selv udbredelse af holdninger, som er fjendtlige over for deres tro.

Da Domstolens vurdering altid sker i relation til det konkrete indgreb, som staten har foretaget i ytringsfriheden, og i lyset af indholdet af ytringerne og den sammenhæng, i hvilken de er fremkommet,

er det ikke muligt af Domstolens praksis at udlede en sikker retstilstand med hensyn til, hvorledes Domstolen vil vægte hensynet til ytringsfriheden i forhold til ytringer, der kan støde religiøse følelser.

3.2. Straffelovens § 140

Ifølge straffelovens § 140 straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder den, der offentlig driver spot med eller forhåner noget her i landet lovligt bestående religionssamfunds tros lærdomme eller gudsdyrkelse.

Bestemmelsen hører til de strafferetlige regler, hvis fortolkning varierer afhængig af, hvad der i almindelighed anses for at være accepteret sprogbrug eller anden udtryksmåde i det danske samfund. I den forbindelse bemærkes, at det ikke er usædvanligt, at der i Danmark anvendes en direkte og uhøjtidelig debatform, hvor selv stødende og fornærmende meningstilkendegivelser i vidt omfang accepteres.

Det bemærkes også, at straffelovens § 140, da den blev vedtaget i 1930, var tænkt som et værn mod de alvorligste krænkelse af religiøse følelser, og dette var endvidere fremme ved Folketingets senere drøftelser i 1973 og 2005 om behovet for bestemmelsen. Det har også givet sig udslag i praksis, hvor der kun i tre tilfælde siden 1930 er rejst tiltale for overtrædelse af bestemmelsen, og hvor der i den seneste af disse sager fra 1971 skete frifindelse.

En vurdering af de ovenfor beskrevne tegninger og artiklen i forhold til bestemmelsen i straffelovens § 140 indebærer en stillingtagen til, om der herved er sket spot eller forhånelser af islams tros lærdomme eller gudsdyrkelse.

De øvrige objektive betingelser i straffelovens § 140 må anses for opfyldt, idet en eventuel overtrædelse af straffelovens § 140 er sket over for et "her i landet lovligt bestående religionssamfund". Der er også tale om "offentlig" fremsættelse af artiklen og tegningerne, idet de er trykt i et dagblad, ligesom formen for en eventuel spot eller forhånelser ved skriftlige tilkendegivelser i en avisartikel og ved tegninger i samme er omfattet af straffelovens § 140.

For så vidt angår spørgsmålet, om artiklen indeholder spot eller forhånelser af "troslærdom eller gudsdyrkelse", bemærkes indledningsvis, at udtrykkene omfatter et trossamfunds indre og ydre religiøse liv, dvs. trossætningerne (en eventuel trosbekendelse og de for religionen centrale tekster) samt de institutioner, skikke, personer og ting (rituelle handlinger mv.), ved hvilke samfundets gudsdyrkelse finder sted. Begreberne omfatter derimod ifølge bestemmelsens forarbejder ikke religiøse følelser, der ikke knytter sig til samfundets tros lærdomme eller gudsdyrkelse, herunder lærdomme af etisk eller social karakter eller lignende.

Begrebet "spot" dækker latterliggørelse og er udtryk for mangel på agtelse eller ringeagt for det, der spottes. "Forhånelser" er udtryk for foragt for det, der hånes. Det må antages at ligge i disse ord, at der skal være tale om latterliggørelse eller foragt af en vis grovhed, ligesom det også fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, at straf kun pådrages i "alvorlige" tilfælde.

I islams troslærdom kan ikke siges at gælde et generelt og absolut forbud mod at tegne profeten Muhammed.

Det må lægges til grund, at der i islam ifølge hadith (der er skriftlige fortællinger om profetens adfærd og rettesnor for den adfærd, som muslimer skal lægge for dagen) gælder et forbud mod afbildning af mennesker, som også omfatter afbildning af profeten Muhammed. Billedforbudet efterleves dog ikke konsekvent af alle muslimer, idet der forekommer billeder af Muhammed både i ældre tid og nutiden. I disse tilfælde fremstilles profeten dog med respekt, herunder i en række tilfælde uden ansigtstræk.

Det kan herefter ikke antages, at en tegning af profeten Muhammed i almindelighed vil være i strid med religionens troslærdom eller gudsyndyrkelse, således som den praktiseres i dag, selv om visse grupper inden for troen efterlever billedforbudet fuldt ud. Allerede af den grund kan en tegning af profeten Muhammed ikke i sig selv indebære en overtrædelse af straffelovens § 140.

De foreliggende tegninger, der ifølge overskriften illustrerer ”Muhammeds ansigt”, er imidlertid for nogles vedkommende ikke blot en afbildning af profeten Muhammed, men en karikatur af denne.

En karikaturtegning af en helt central figur i islam som profeten Muhammed kan efter omstændighederne indebære en latterliggørelse af eller udtryk for foragt for muslimers troslærdom eller gudsyndyrkelse. Tegningerne må ved vurderingen af, om dette er tilfældet, ses i lyset af den tekst, som ledsager tegningerne.

I artiklens tekst anføres, at frygt for muslimers reaktion i en række konkrete tilfælde har ført til selv-censur og medført, at kunstnere, forfattere og andre undlader at udtrykke sig om kulturmødet mellem islam og de sekulære, vestlige samfund med rod i kristendommen. I næste afsnit anføres indledningsvis, at det moderne sekulære samfund afvises af nogle muslimer, der gør krav på en særstilling, når de insisterer på særlig hensyntagen til egne religiøse følelser. Herefter anføres: ”Det er uforeneligt med et verdsligt demokrati og ytringsfrihed, hvor man må være rede til at finde sig i hån, spot og latterliggørelse. Det er bestemt ikke altid lige sympatisk og pænt at se på, og det betyder ikke, at religiøse følelser for enhver pris skal gøres til grin, men det er underordnet i sammenhængen.”

I det følgende afsnit fremgår, at Jyllands-Posten på denne baggrund har opfordret medlemmer af danske bladtegnernes forening til at tegne Muhammed, som de ser ham.

Det må på baggrund af denne tekst lægges til grund, at tegningerne er bestilt af Jyllands-Posten med henblik på i en provokerende form at debattere, om der i et verdsligt samfund skal tages særligt hensyn til nogle muslimers religiøse følelser.

Tegningerne, som i afsnit 2 ovenfor er beskrevet som henholdsvis tegning 1, tegning 3, tegning 4, tegning 6, tegning 7, tegning 9, tegning 11 og tegning 12, er enten neutrale i deres udtryk eller fore-

kommer ikke at være udtryk for ringeagt eller en ondsindet latterliggørende humor. Disse tegninger kan derfor efter rigsadvokatens opfattelse ikke anses for strafbare efter straffelovens § 140.

Tegning 5 og tegning 10 omhandler kvinders stilling i et muslimsk samfund og vedrører således sociale forhold i disse samfund og samfundsmedlemmernes liv. På denne baggrund kan tegningerne ikke anses for at indeholde tilkendegivelser om den islamiske troslærdom eller gudsdyrkelse og er derfor ikke strafbare efter straffelovens § 140.

De to bevæbnede figurer på tegning 8 kan opfattes som en illustration af et voldselement i islam eller blandt muslimer. Den stående mand, som kan være et billede af Muhammed, afviser imidlertid, at der er grund til vrede, og udtaler sig beroligende, hvilket må opfattes som en afvisning af vold. Heller ikke denne tegning kan således anses at indebære spot eller forhånelser af islams troslærdom eller gudsdyrkelse, jf. straffelovens § 140.

Tegning 2, der viser et bistert mandeansigt med en turban udformet som en antændt bombe, kan opfattes på flere måder.

Tegningen kan - hvis Muhammed opfattes som et symbol på islam - forstås sådan, at der er udøvet vold eller bombesprængninger i islams navn. Tegningen kan derfor ses som et indlæg i den aktuelle debat om terror og som et udtryk for, at religiøs fanatisme har ført til terrorhandlinger. Forstået på denne måde kan tegningen ikke anses at udtrykke foragt for profeten Muhammed eller for religionen islam, men som udtryk for kritik af islamiske grupper, der med henvisning til religiøse argumenter begår terrorhandlinger. Ved denne forståelse er der klart ikke tale om en overtrædelse af straffelovens § 140.

Tegningen kan også forstås sådan, at profeten Muhammed fremstilles som en voldelig person og som en noget frygtindgydende eller skræmmende figur.

De historiske beskrivelser af profetens liv viser, at han og hans tilhængere under deres udbredelse af religionen har været involveret i voldelige konflikter og væbnede opgør med personer og befolkningsgrupper, der ikke tilsluttede sig islam, og at både mange muslimer og andre mistede livet i den forbindelse.

Selv på denne historiske baggrund må en fremstilling af profeten Muhammed som en voldelig person anses som en urigtig fremstilling, når det sker med en bombe som våben, der i nutidig sammenhæng kan opfattes som en hentydning til terrorisme. Denne fremstilling kan med god grund opfattes som en krænkelse og fornærmelse af profeten, der er et forbillede for troende muslimer.

En sådan fremstilling er imidlertid ikke udtryk for spot eller latterliggørelse og næppe heller en forhånelser i straffelovens § 140's forstand. Begrebet forhånelser dækker over foragt og nedgørelse, hvilket i sin normale forståelse ikke vil omfatte situationer, hvor en figur fremstilles som på tegning 2, hvordan den end billedligt skal forstås eller tolkes.

Også under hensyn til, at straffelovens § 140 efter forarbejder og praksis skal fortolkes snævert, kan den krænkelse og fornærmelse af profeten Muhammed, som tegningen kan opfattes som, herefter ikke med den fornødne sikkerhed antages at være strafbar efter straffelovens § 140.

Uanset, om formålet med at offentliggøre tegningerne ifølge teksten i artiklen har været at udtrykke ”hån, spot og latterliggørelse” med det formål at debattere, om der i et verdsligt samfund skal tages særligt hensyn til nogle muslimers religiøse følelser, findes denne eventuelle hensigt således ikke have fundet udtryk i tegningerne på en sådan måde, at der foreligger en overtrædelse af straffelovens § 140.

Allerede som følge af, at forholdet ikke kan anses for strafbart efter straffelovens § 140, er der ikke anledning til selvstændigt at vurdere, om idømmelse af straf i sagen i givet fald måtte anses for at være en krænkelse af EMRK artikel 10. Der har således ikke været grund til at vurdere, om et indgreb i form af straf ville være et ”nødvendigt indgreb i et demokratisk samfund”, dvs. om indgrebet ville forfølge et anerkendelsesværdigt formål og være proportionalt, jf. EMRK artikel 10, stk. 2.

Rigsadvokaten finder på den baggrund ikke grundlag for at ændre Statsadvokaten i Viborgs afgørelse og tiltræder derfor beslutningen om i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, at indstille efterforskningen i sagen for så vidt angår overtrædelse af straffelovens § 140.

3.3. Straffelovens § 266 b

Efter straffelovens § 266 b, stk. 1, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år den, der offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds fremsætter udtalelse eller anden meddelelse, ved hvilken en gruppe af personer trues, forhånes eller nedværdiges på grund af sin race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse, tro eller seksuelle orientering.

Straffelovens § 266 b skal ligesom straffelovens § 140 under hensyn til ytringsfriheden fortolkes snævert.

Beskyttelsesinteressen i straffelovens § 266 b er en gruppe af personer – tilhørende et flertal eller mindretal - der forhånes eller nedværdiges f.eks. på grund af deres tro, modsat straffelovens § 140, hvor beskyttelsesinteressen er de religiøse følelser, der knytter sig til troslærdom og gudsdyrkelse.

At der efter rigsadvokaturens opfattelse ikke foreligger en overtrædelse af straffelovens § 140, medfører således ikke, at det er udelukket, at der kan foreligge en overtrædelse af straffelovens § 266 b.

Der er ikke tvivl om, at artiklen og tegningerne i Jyllands-Posten er en ”udtalelse eller anden meddelelse”, og at den er fremsat ”offentligt”, jf. straffelovens § 266 b, stk. 1.

Spørgsmålet er herefter, om muslimer ved artiklen og tegningerne ”forhånes eller nedværdiges” på grund af deres tro.

Ved begrebet "forhånes" i § 266 b, stk. 1, forstås bl.a. udtryk for ringeagt og latterliggørelse. Dette begreb må anses for at være sammenfaldende med udtrykkene "spot" og "forhåner" i straffelovens § 140. Udtrykket "nedværdiges" i § 266 b, stk. 1, er ikke nærmere defineret i forarbejderne, men blev indsat ved en lovændring i 1971, hvor det samtidig blev tilkendegivet, at dette udtryk blev valgt frem for en anden foreslået formulering for i højere grad at tilgodese hensynet til ytringsfriheden. Det fremgår af litteraturen, at ytringer kan virke nedværdigende, selv om de ikke forhånende. Det må imidlertid antages, at også nedværdigende ytringer, der ikke er forhånende, skal have en vis grovhed.

Tekstdelen i artiklen omfatter ikke muslimer generelt, men nævner udtrykkeligt "nogle" muslimer, nemlig de muslimer, der afviser det moderne sekulære samfund og gør krav på en særstilling i forhold til deres religiøse følelser. Denne sidstnævnte persongruppe må anses for omfattet af udtrykket "en gruppe af personer" som nævnt i § 266 b, men teksten i artiklen kan ikke anses for at være forhånende eller nedværdigende over for denne gruppe - heller ikke når den ses i sammenhæng med tegningerne.

Som nævnt i afsnit 3.2. forestiller tegningerne i artiklen ifølge overskriften Muhammed. De tegninger, der må antages at være billeder af Muhammed, forestiller en religiøs figur, og der er ingen af disse tegninger, der kan anses at være møntet på muslimer generelt. Der er endvidere ikke noget holdepunkt for at antage, at det har været hensigten med tegning 2 at fremstille muslimer i almindelighed som voldsudøvere eller tilhængere af vold eller endda som terrorister.

De tegninger, der afbilder andre personer end profeten Muhammed, indeholder ikke tilkendegivelser, der vedrører muslimer generelt. Endvidere er fremstillingen af muslimer i disse tegninger heller ikke forhånende eller nedværdigende. Heller ikke, når tegningerne sammenholdes med tekstdelen i artiklen, er der grundlag for at antage, at der med tegningerne fremsættes tilkendegivelser, der omfatter muslimer generelt.

Rigsadvokaturen finder herefter ikke, at der ved artiklen "Muhammeds ansigt" og tegningerne foreligger en overtrædelse af straffelovens § 266 b.

På den baggrund kan rigsadvokaturen ligeledes tiltræde, at efterforskningen i sagen er indstillet for så vidt angår overtrædelse af straffelovens § 266 b.

4. Afslutning

Som det fremgår af afsnit 3.2. og afsnit 3.3. ovenfor, finder Rigsadvokaten ikke grundlag for at ændre Statsadvokaten i Viborgs afgørelse og tiltræder derfor beslutningen om i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, at indstille efterforskningen i sagen både for så vidt angår overtrædelse af straffelovens § 140 og straffelovens § 266 b.

Selv om der således ikke er grundlag for at rejse tiltale i sagen, bemærkes dog, at begge de nævnte bestemmelser i straffeloven - og også andre straffebestemmelser, f.eks. om ærekrænkelse - indeholder

en begrænsning i ytringsfriheden. Bestemmelsen i straffelovens § 140 omfatter religiøse følelser, der beskyttes mod spot og forhåelse, og straffelovens § 266 b omfatter grupper af personer, der beskyttes mod hån og nedværdigelse bl.a. på grund af deres tro. I det omfang, offentligt fremsatte tilkendegivelser er omfattet af disse bestemmelser, er der derfor ikke en fri og ubegrænset adgang til at ytre sig om religiøse emner.

Det er således ikke en rigtig gengivelse af gældende ret, når det i artiklen i Jyllands-Posten anføres, at det er uforeneligt med ytringsfriheden at gøre krav på hensyntagen til religiøse følelser, og at man må være rede til at finde sig i ”hån, spot og latterliggørelse”.

Henning Fode